

Brcko Pocepano Na Dva

Author: [IWPR Balkans](#)

Jasno iskazavši svoju opredeljenost budućem integritetu Bosne, međunarodna zajednica je kaznila Republiku Srpsku zbog njene opstrukcije sprovođenja Dejtona.

Dok međunarodno prisustvo u Bosni postaje sve prodornije, Bosanci se neizbežno pitaju kakva je finalna vizija međunarodne zajednice o njihovoj zemlji, da li je u pitanju etnička podjela ili reintegracija.

Mirovni plan koji je osmislila međunarodna zajednica i koji je dogovoren u Dejtonu, u državi Ohajo u novembru 1995. godine bio je dovoljno nejasan da omogući svim nacionalistima koji imaju direktno suprotstavljene namere da ga potpisu.

On je podelio zemlju u otprilike dva jednaka entiteta, Republiku Srpsku i Federaciju Bosnu i Hercegovinu (Bosna), svaki sa svojom vojskom, i tako priznao realnost podele. Međutim, on je isto tako ustolicio i pravo onih koji su razmesteni zbog sukoba da se vrate svojim kućama, što bi, ukoliko se sprovede, unistilo logiku koja stoji iza podele.

Iako je broj izbeglica koji su se vratili u krajeve koji se nalaze pod kontrolom druge etničke grupe bio do sada minimalan, izgleda da se međunarodna zajednica opredelila za integraciju, posle proslonedeljne finalne odluke o Brckom.

Sudbina Brckog, strateskog grada u severnoj Bosni, koji spaja istočnu i zapadnu polovinu Republike Srpske, nije mogla biti dogovorena na razgovorima u Dejtonu, i ostavljena je obavezujućoj međunarodnoj arbitraciji. Bosanski Srbi su preuzeli grad, koji je imao bosnjacko-hrvatsku većinu, na početku rata 1992. godine, ali je većina susednih opština ostala pod bosnjackom i hrvatskom kontrolom.

5. marta, Robert Owen, američki advokat koga je imenovao Međunarodni sud pravde u Hagu je odlučio da citava predratna opština Brcko treba da bude "kondominium", odnosno oblast koju dele oba bosanska entiteta i da ima svoje vlasti. Ovenov sud je usledio posle dve privremene odluke iz 1997. i 1998. godine na osnovu kojih je imenovao međunarodnog supervizora i dao jasno do znanja da će finalna odluka zavisiti od toga kako se Dejtonski mirovni sporazum bude primenjivao u ovoj opštini. Srpska taktika vis-a-vis Brckog se u osnovi svela na insistiranje na očuvanju teritorijalnog kontinuiteta Republike Srpske i pretnjama posledicama, uključujući i povratak ratu, ukoliko se arbitražni sud sa tim ne složi.

Stavise, izgledalo je da se taktika skoro isplatila u vreme Ovenove prve privremene odluke kada je tadašnji američki pomoćnik državnog sekretara za Balkan, Dzon Kornblum, predložio da grad Brcko ostane u Republici Srpskoj u dokumentu čiji je sadržaj isčureo u jeavnost i čija autentičnost je kasnije opovrgnuta. Međutim, u svojoj finalnoj dodeli Oven je odbio "navodni" princip teritorijalnog kontinuiteta. Takođe je odlučio da vlasti bosanskih Srba nisu sprovele mirovni plan u Brckom, i nabrojao načine na koji su sprečavali povratak Bosnjaka i Hrvata u grad i povratak razmestjenih Srba koji tamo žive u Federaciju.

Izdvojio je kao ključne za donošenje svoje odluke akcije predsednika Republike Srpske Nikole Poplasena, koji je pretio vojnim odgovorom na negativu odluku samo nekoliko dana pre nego što je doneta. Poplasen je otpušten istog dana od strane visokog predstavnika Karlosa Vestendorpa.

U znak protesta na dodelu Brckog, srpski članovi zajedničkih institucija Bosne, uključujući i srpskog člana tročlanog kolektivnog Predsedništva Bosne su suspendovali svoje učesce. U desetocasočnoj vanrednoj sednici, Parlament Republike Srpske je odbio kako ovu odluku tako i smenu Poplasena, i osudio "ubistvo" člana Poplasenove partije koji je napao američke mirovne trupe na dan kada je doneta odluka, i koji je ubijen.

Na drugim mestima, besni Srbi su unistili vozila koja pripadaju Ujedinjenim Nacijama i bacili bombe na kancelarije medjunarodnih organizacija. Uprkos incidentima, verovatnoća da će se bosanski Srbi latiti oruzja je mala. Republika Srpska se ne može okrenuti ka Jugoslaviji za vojnu pomoć jer je njena vojska umesana na Kosovu. Nekada ratoborni mediji bosanskih Srba su pod medjunarodnom kontrolom od oktobra 1997. A vojni ravnoteža u Bosni se promenila od kraja rata u korist Federacije, delom zahvaljujuci americkom programu "obuci i opremi" u vrednosti od 400 miliona dolara.

Diplomate se nadaju da će se bosanski Srbi primiriti, prihvatiti realnost i usvojiti konstruktivniji stav prema mirovnom procesu. Stavise, ima signala da je pragmatizam prevladao. Milorad Dodik, premijer Republike Srpske, koji je javno dao ostavku posle dodele Brckog, nastavio je da izvrsava svoje obaveze kao i obicno. Iako jos uvek nezadovoljan odlukom, on se ipak sastao sa medjunarodnim supervizorom za Brcko da bi raspravljao o sprovođenju dogovora i nastavlja da isticie znacaj saradnje sa medjunarodnom zajednicom.

U aneksu odluke o dodeli (koju strane mogu modifikovati u toku sledeca dva meseca), OVEN je dao skicu faznog plana za integraciju dve polovine opstine Brcko i konacno uklanjanje linije izmedju entiteta. Precizni detalji i vremenski rok zavise od medjunarodnog supervizora. Medjutim, aneks ukljucuje i postepeno spajanje krivicnih, pravosudnih i obrazovnih sistema, uskladjivanje zakona i formiranje multietnickih institucija sa mogucnoscu primene etnickog kljuca. Takodje je zaseceren oslobadjanjem od vojnog roka i entitetskih poreza.

Odluka u Brckom vec je presedan sto se tice medjunarodnog mesanja u Bosni. Umesto da prati liniju manjeg otpora i da ostavi status quo, OVEN se odlucio da se uhvati u kostac sa bosanskim Srbima. Brcko može da postane i presedan za ostatak Bosne, ukoliko snage koje se zalazu za reintegraciju pobede i ukoliko se dve polovine opstine spoje. Medjutim, ukoliko snage podele budu snaznije i ukoliko tvrdi nacionalisti nastave da sprecajaju povratak izbeglica, OVEN je zadrzao pravo da dodeli opstinu direktno u ruke one strane koja se pridrzava odluke.

Kristofer Benet je autor knjige Yugoslavia's Bloody Collapse (Krvavi raspad Jugoslavije - Chris Hurst, 1995) i bivsi direktor International Crisis Group in the Balkans (Medjunarodne krizne grupe na Balkanu).

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Focus: [Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/brcko-pocepano-na-dva-0>